

Dato: 18. mars 2002

■ **Harley-Davidson Norge AS - Konkurranseloven § 3-9, jf § 3-1 - Dispensasjon til prissamarbeid**

VEDTAK V2002-24

Vi viser til Deres brev av 15. oktober 2001 om dispensasjon for fastsetting av priser på Harley-Davidson motorsykler og motorsykelutstyr, samt telefonsamtaler. Konkurransetilsynet beklager den lange saksbehandlingstiden.

1. Sakens bakgrunn

Harley-Davidson Norge (HDN) er importør og leverandør av motorsykler av merkene Harley-Davidson og Buell. I tillegg selger HDN deler til nevnte motorsykler samt utstyr og klær knyttet til de to merkene. HDN har et forhandlernet av 20 forhandlere fordelt over hele Norge.

HDN søker om dispensasjon fra konkurranseloven (krrl.) § 3-1 for å kunne fastsette bindende priser ovenfor HDN sine videreforgere.

2. Forholdet til konkurranselovens forbud mot prissamarbeid

2.1 Konkurranseloven § 1-7 - forholdet til EØS-reglene

Konkurranseloven (krrl.) kommer til anvendelse på vilkår, avtaler og handlinger som foretas, har virkning eller er egnet til å ha virkning i Norge, jf. krrl. § 1-5. EØS-avtalen art. 53 kommer til anvendelse dersom et konkurransebegrensende samarbeid kan påvirke samhandelen mellom EØS-statene merkbart. Dersom samhandelen påvirkes merkbart av en konkurranseregulering som samtidig er egnet til å ha virkning i Norge, vil konkurransereguleringen som utgangspunkt omfattes både av EØS-avtalen art. 53 og konkurranseloven. De to regelsettene har vil derfor kunne ha til dels overlappende anvendelsesområder.

Det følger imidlertid av krrl. § 1-7 at forbudet i krrl. § 3-1 ikke kommer til anvendelse på avtaler mellom foretak, beslutninger truffet av sammenslutninger av foretak eller

samordnet opptreden som er innvilget unntak fra EØS-avtalen art. 53 nr. 3. Et eventuelt unntak vil imidlertid bare få betydning for tilsynets kompetanse etter konkurranseloven i den utstrekning EØS-reglene kommer til anvendelse, dvs. dersom samhandelen mellom EØS-stater påvirkes merkbart.

På bakgrunn av HDNs lave markedsandeler vil avtalene som HDN ønsker å inngå etter Konkurransetilsynets vurdering ikke kunne påvirke samhandelen mellom EØS-stater merkbart. Konkurranselovens forbudsbestemmelser kommer derfor til anvendelse fullt ut.

Konkurransetilsynet gjør for ordens skyld oppmerksom på at det uavhengig av tilsynets vurdering av om EØS-reglene kommer til anvendelse eller ikke, er foretakenes ansvar å avklare forholdet til EØS-reglene. En dispensasjon gitt av Konkurransetilsynet gjelder kun fra konkurranselovens forbud, ikke fra forbudene i EØS-avtalen.

2.2 Konkurranseloven § 3-1 annet ledd

Ifølge krrl. § 3-1 annet ledd er det forbudt for en eller flere leverandører å fastsette, eller søke å påvirke priser, rabatter eller avanser for avtakerenes salg av varer eller tjenester. Forbudet omfatter både veiledende og bindende avtaler eller ordninger.

HDN ønsker å inngå en bindende avtale med sine forhandlere om hvilken pris de kan ta for HDN sine produkter. Motivasjonen for denne avtalen om fast pris er å unngå interne konflikter i forhandlernettet og at HDN sine forhandlere skal få økte konkurransemuligheter overfor sine konkurrenter i motorsykkemarkedet.

HDN sin fastsettelse av bindende videresalgspriser for sine forhandlere rammes av krrl. § 3-1 annet ledd.

Krrl. § 3-9 gir Konkurransetilsynet hjemmel til å innvilge dispensasjon fra lovens forbudsbestemmelser hvis minst ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a) konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked forsterkes,
- b) det må forventes effektivitetsgevinster som mer enn oppveier tapet ved konkurransebegrensningen,
- c) konkurransereguleringen har liten konkurransemessig betydning, eller
- d) det foreligger særlige hensyn.

Om vilkårene for å innvilge dispensasjonen er oppfylt, må avgjøres ut fra en konkret vurdering av hvordan de aktuelle konkurransebegrensningene påvirker forholdene i det eller de berørte markeder. En slik vurdering forutsetter at det relevante marked er avgrenset. Det relevante marked har en produktdimensjon og en geografisk dimensjon.

3. Det relevante marked

Det relevante produktmarked

Det relevante produktmarked inkluderer de varer og/eller tjenester kjøperen anser som substituerbare med hensyn til dekningen av et bestemt behov. Med substituerbarhet menes i hvilken grad ulike produktvarianter kan dekke det samme behovet hos etterspørerne. Dette vil særlig avhenge av produktets egenskaper, bruksområde og pris.

Konkurransetilsynet legger til grunn at en motorsykkel har et sylinder slagvolum fra og med 125 kubikk centimeter (ccm). HDN markedsfører motorsykler med et slagvolum hovedsakelig større enn 650 ccm. Motorstyrke og design er blant de egenskaper som gjør at motorsykler skiller seg fra hverandre, og som medfører at det kan være relevant å vurdere om det må skilles mellom flere ulike produktmarkeder. Det er imidlertid glidende overganger mellom de ulike modellene og designene. Den enkelte kunde vil velge ut sitt produkt fra et vidt spekter av ulike modeller, og valget av design gjøres med utgangspunkt i livsstil, image og mote. Konkurransetilsynet finner det for vurderingen i denne saken rimelig å avgrense markedet til motorsykler.

Videre kommer det nærliggende produktmarkedet for sikkerhets- og kjøreutstyr for motorsykler. Mange konsumenter vil ønske å ha sikkerhets- og kjøreutstyr for motorsykkelen de kjører. Omsetningsforholdene for motorsykler og tilhørende sikkerhets- og kjøreutstyr er derfor så vidt like at den videre drøftelsen vil være sammenfallende for disse markedene.

HDN selger også fritidsklær knyttet til de to merkenavn. For disse produktene antas det relevante produktmarkedet å være klær generelt.

Det relevante geografiske marked

Det relevante geografiske marked omfatter det området hvor etterspørerne av varer og/eller tjenester i det relevante produktmarked foretar sine innkjøp. Normalt er transportkostnader den faktoren som har størst betydning for avgrensingen av det relevante geografiske marked. Høye transportkostnader i forhold til produktprisen tilsier at det geografiske marked er relativt lokalt.

Tilsynet legger til grunn at kjøp av motorsykkel er en kostbar engangsinvestering for mange. Det er derfor sannsynlig at en potensiell kjøper foretar en mer omfattende undersøkelse av aktuelle produkter, deres priser og mulige forhandlere i et videre geografisk område. Tilsynet legger også til grunn at kostnadene forbundet med transport sett i forhold til produktenes priser vil kunne gjøre det økonomisk forsvarlig å frakte produktene utover et lokalt markedsområde. Dette indikerer at det relevante geografiske markedet for motorsykler er regionalt.

Som andre importører leverer HDN sine produkter til forhandlere i alle eller de fleste fylker i Norge. En kunde kan således søke alternative produkter hos forhandlere i alle eller de fleste regioner. Siden de fleste importører og produsenter av motorsykler tilbyr landsdekkende distribusjon vil i hovedsak etterspørere i alle lokale/regionale markeder stå overfor det samme tilbudet. Det betyr at vi kan se på hele Norge som

ett relevant geografisk marked. For avgjørelsen i saken legger vi derfor til grunn at det relevante geografiske marked for motorsykler er nasjonalt.

Markedsbeskrivelse

Ifølge Opplysningsrådet for Veitrafikken ble det i 2001 solgt 3860 nye motorsykler. De største aktørene i markedet for salg av nye motorsykler er i rangert rekkefølge Honda (22,6 %), Yamaha (20 %), Suzuki (16,2 %), Harley-Davidson (10 %) og Kawasaki (8,6 %). I tillegg finnes det flere andre aktører på markedet som tilbyr motorsykler for eksempel Aprilia, BMW, Ducati og Triumph.

Kjøperens valgmuligheter er ikke begrenset til nye motorsykler, han kan finne gode alternativer også ved parallell import av nye eller brukte sykler samt i et velfungerende bruktmarked. I 2001 ble det importert 1623 brukte motorsykler og 16571 brukte motorsykler skiftet eier. Samlet ble det omsatt 22054 motorsykler i Norge.

Alle de store produsentene av motorsykler, som Kawasaki, Yamaha og Suzuki, har modeller som dekker hele spekteret av motorsykkeldesigner. De mindre aktørene retter seg i større grad inn mot en del av produktspekteret. Harley Davidson motorsykler er i hovedsak rettet inn mot touring delen av markedet og Buell motorsykler er i hovedsak i sports-delen av markedet.

4. Konkurransetilsynets vurderinger

Med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 bokstav c kan Konkurransetilsynet gi dispensasjon fra lovens forbudbestemmelser dersom konkurransereguleringen innebærer at konkurransen i vedkommende marked har liten konkurransemessig betydning.

Harley-Davidson Norge solgte i 2001 375 Harley Davidson, og 31 Buell motorsykler som gir at de har en markedsandel i underkant av 10 % av markedet for nye, og 2 % av markedet hvis det tas hensyn til parallellimport og bruktomsetning. Markedet for motorsykler og motorsykelutstyr har mange aktører som er både større og mindre enn HDN og Konkurransetilsynet ser derfor ikke at reguleringen vil ha noen vesentlig konkurransemessig betydning med den nåværende markedsstrukturen. Vilårene for å innvilge dispensasjon etter konkurranseloven § 3-9 bokstav c er derfor oppfylt.

Videre selger HDN fritidsklær basert på samme merkenavn. HDN er ingen betydelig aktør innen markedet for klær, og Konkurransetilsynet ser ikke at reguleringen vil ha nevneverdig konkurransemessig betydning i dette produktmarkedet.

5. Konkurransetilsynets vedtak

Med hjemmel i konkurranseloven § 3-9 første ledd bokstav c fatter Konkurransetilsynet følgende vedtak:

Harley-Davidson Norge AS gis dispensasjon fra konkurranseloven § 3-1 annet ledd til å fastsette bindende priser for sine videreforskere i Norge i markedet for motorsykler, motorsykelutstyr og klær.

Dispensasjonen gjelder frem til 1. april 2007. Harley-Davidson Norge (HDN) er importør og leverandør av motorsykler av merkene Harley-Davidson og Buell. I tillegg selger HDN deler til nevnte motorsykler samt utstyr og klær knyttet til de to merkene. HDN har et forhandlernet av 20 forhandlere fordelt over hele Norge.

HDN søker om dispensasjon fra konkurranseloven (krrl.) § 3-1 for å kunne fastsette bindende priser ovenfor HDN sine videreforhandlere.

For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at vedtaket kan påklages innen tre uker. En eventuell klage stiles til Arbeids- og administrasjonsdepartementet, men sendes Konkurransetilsynet. For øvrig vises til vedlagte skjema «Melding om rett til å klage over forvaltningsvedtak».

Konkurransetilsynet gjør oppmerksom på at dispensasjonen kan trekkes tilbake dersom forutsetningene for dispensasjonen ikke lenger er til stede, jf konkurranseloven § 3-9 tredje ledd. Dersom det er behov for dispensasjon utover det tidsrom som dispensasjonen er innvilget for bes De søke om forlengelse i god tid før dispensasjonen utløper.